

Sta ervoor

Wie

Peter Brakxhoofde,
leerkracht van groep 7
op Vrije School
Mareland.

‘Niet doof
zijn voor
beperkingen’

Sta ervoor

De vijfde klas (groep 7) van Vrije School Mareland in Leiden krijgt dit schooljaar wekelijks les in gebarentaal, een primeur in Nederland. Daardoor kunnen ze beter communiceren met hun dove klasgenootje Lucinde. Groepsleerkracht Peter Brakxhoofde geeft de kinderen gedurende hun hele basisschoolperiode les. 'Niet iedere leraar kan omgaan met een doof kind in de klas.'

Tekst: Linda Blankenstein
Beeld: Hielco Kuipers

Een kind in de groep met een beperking vergt nogal wat van een leerkracht, vindt Peter Brakxhoofde. 'Er is altijd een andere volwassene bij mij in de klas, een tolk die naast mij zit en alles wat ik zeg vertaalt. Verder ben je als leraar zo gespist op praten, dat je je in het begin echt onthand voelt als je daar niets mee kunt. Op het schoolplein kan ik Lucinde niet roepen. Niet iedere leerkracht kan daarmee omgaan.' Lucinde volgt een eigen onderwijsprogramma voor rekenen en taal. Die lessen krijgt ze in een aparte ruimte van de remedial teacher en tolk, die betaald worden uit haar rugzak. Daar zitten ook altijd andere kinderen bij te werken want anders krijgt ze wel erg veel exclusieve aandacht. 'Voor sommige docenten is deze gescheiden manier van werken ook lastig. Lucinde komt na anderhalf uur terug in de groep en moet dan weer gewoon mee kunnen doen.'

Gebarentaal Om de communicatie tussen de kinderen en Lucinde te vergemakkelijken, krijgt de klas dit schooljaar les in gebarentaal. 'Lucinde's tolk had al een paar lessen in basisgebaren gegeven aan de klas maar dat is natuurlijk niet haar taak.' Lucinde's moeder zocht een gebarentaaldocent en stichting Ti Sento sprong bij voor de financiering, want Lucinde's rugzak was al leeg. Twee juffen geven de kinderen nu wekelijks twee lessen gebarentaal. 'We weten nog niet

of we ermee doorgaan in klas 6, of het in het lesrooster past. Het gaat toch ten koste van andere dingen. Als het enthousiasme erg groot is, gaan we misschien door met een kleinere groep.' De lessen zijn heel praktisch, de kinderen spelen bijvoorbeeld winkeltje. Als ze een gebaar niet weten, maken ze zich met handen en voeten duidelijk, net als tijdens een vakantie in een ander land. Zelf gebruikt Brakxhoofde geen gebarentaal bij de communicatie met Lucinde. 'Ze moet kunnen functioneren in een wereld waar mensen kunnen horen en de meesten geen gebarentaal kennen. Als de tolk er eens niet is, let ze op mijn mimiek en gebaren. Het is ook de bedoeling dat ze daaruit af kan lezen wat mensen van haar willen.' Het scheelt dat Brakxhoofde als sinds de eerste klas Lucinde's leraar is en zij daardoor vertrouwd is met zijn mimiek. Maar zou ze op een dovenschool niet beter af zijn? Volgens Brakxhoofde is dat voor elke leerling verschillend. 'De wereld is wel heel klein en beklemmend als je alleen maar met dove kinderen en mensen in contact komt. En niet iedereen is later op zijn plek in een sociale werkplaats. Als kinderen meer kunnen, moeten ze ook de kans krijgen dat eruit

te halen. Wel zou het beter zijn voor Lucinde als hier op school nog wat meer dove kinderen zouden zitten.'

'Als kinderen meer kunnen, moeten ze ook de kans krijgen dat eruit te halen'

Grens Een aantal kinderen pikt de gebarentaal heel goed op en kan er prima mee uit de voeten. Zij helpen Lucinde om Brakxhoofde te vertellen wat er precies in de pauzes is gebeurd als dat nodig is. 'Lucinde hoort bij de groep, ze wordt echt niet vergeten bij spelletjes op het schoolplein of werken in groepen. En toch is er een moeilijk overbrugbare grens waardoor ze nooit helemaal bij de groep hoort. Als je iets met haar wilt doen, is het nooit "gewoon". Je moet altijd rekening houden met haar, alles uitleggen en dat kun je niet steeds verwachten van kinderen.' Die grens vervaagt wel maar verdwijnt helaas niet met een aantal lessen gebarentaal. 'Gebarentaal komt heel hard en direct over, het is kort en bondig en nuances zoals je die gebruikt bij

gesproken taal, ontbreken. Dove mensen zijn ook heel fysiek. Lucinde bonst hard op tafel als ze aandacht vraagt, ze pakt je vast of geeft je een klap op je rug zodat je haar aankijkt. Dat fysieke ervaren niet-doven vaak als bedreigend en negatief.'

Voorbereiding Hoewel hij zeker voorstander is van 'inclusief onderwijs' adviseert Brakxhoofde andere leerkrachten om zich goed voor te bereiden voor men een kind met een beperking opneemt in de klas. 'Zorg dat je steun hebt van de andere docenten en de schoolleiding en gebruik het rugzakje ook echt helemaal voor extra begeleiding van het kind. Anders komt alles op jouw schouders terecht.' Wees beducht op dubbele problemen zoals een handicap plus gedragsproblemen. Dat vergt wel heel veel van leerkracht en groep, terwijl het geld uit de rugzak tekortschiet. Een sociale klas is ook heel belangrijk. 'Maak dingen bespreekbaar. Ik moet blijven verklaren hoe Lucinde's belevingswereld eruitziet. Wees ook duidelijk naar andere ouders toe, want je kunt scheve gezichten krijgen over de hoeveelheid aandacht die naar een kind met een beperking gaat.' En uiteraard kost een rugzakleerling veel extra tijd, onder andere door overleg met de ouders en extra begeleiders, aanpassing van het lesprogramma en de hele papierwinkel er omheen. 'Je weet nooit echt waar je aan begint.'

